

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЩОДО ПІДТРИМКИ І ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Слід відмітити, що ідея спрямування соціальної політики на вдосконалення прав та свобод дитини не нова, але все ж залишається недосконалою попри численні дослідження таких науковців як : Л. С. Волинець “Права дитини в Україні: проблеми та перспективи”, О. П. Гончаренко “ Міжнародно-правове регулювання прав дитини в Україні”, И. С. Кон “ Ребенок и общество: Историко — этнографическая перспектива”, С. Пейчева “ Конституційно-правовий статус дитини”, С. А. Саблук “ Принципи правового статусу дитини”, “ Окремі аспекти правового статусу дитини” , Е. М. Мчедлова “ Основные направления исследований зарубежных ученых по правам человека”. Окремі питання обраного напрямку дослідження знайшли висвітлення у працях і таких вчених як: М.С. Абраменкова, О.О. Дюжевої, Н.А. Кондратюка, М.В. Кравчука, О.П. Петрашука, В.А. Рясенцевої та інших.

Метою даної статті є те, що автор намагається показати спроби держави покращити становище дітей в суспільстві шляхом закріплення та вдосконалення нормативної бази щодо прав дитини; також показати зусилля соціальної політики держави спрямованої, безпосередньо, на підтримку дітей та захисту їх законних прав та інтересів.

Для досягнення цієї мети, автор ставить перед собою завдання охарактеризувати основні практичні проблеми, які виникли в суспільстві, щодо становища дітей та їх прав, а також вказати на шляхи їх вирішення відповідно до стратегії соціальної політики держави.

Україна, ставши на шлях незалежності і суверенності, закріпила свій стратегічний напрямок розвитку розбудови соціальної, демократичної правової держави.

У соціальній державі соціальний захист - це один з найважливіших напрямків діяльності держави. Рівень її цивілізованості та суспільства визначається ставленням до найменш захищених та найбільш вразливих його членів, які потребують соціального захисту, у першу чергу до дітей-інвалідів - дана проблема часткового врегульована Законом України “ Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні”.

Виділення дітей-інвалідів в окрему самостійну групу є життєво необхідним у зв'язку з їх беззахисністю, важкістю соціальної адаптації в суспільстві, що пов'язане з особливими умовами, в яких відбувається формування особистості дітей-інвалідів. Питання соціального захисту дітей з обмеженими фізичними можливостями не втрачає своєї актуальності, незважаючи на те, що цьому питанню постійно приділяється увага як на законодавчому рівні шляхом закріплення прав, пільг та компенсацій дітям-інвалідам, так і на суспільному рівні шляхом передбачення державних гарантій їх економічної та моральної підтримки.

Тут доречно підкреслити, що саме Закон України «Про охорону дитинства» визначає цей напрямок діяльності держави як стратегічний, загальнонаціональний, а головною метою його є забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та всебічний розвиток [1, с. 176]. Ключовим завданням даного закону є розширення соціально-правових гарантій прав дітей, забезпечення фізичного, інтелектуального, культурного розвитку молодого покоління, стимулювання створення соціально-економічних і правових інститутів, спрямованих на захист прав та законних інтересів дитини в Україні.

За даними, наведеними у Державному звіті про становище дітей в Україні (за підсумками 2011-2012 року) у так званих навчально-виховних закладах, закладах для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки, виховується 24 тисячі дітей. За рік до підрозділів міліції доставлено близько 10 тисяч малолітніх безпритульних, палять цигарки кожен другий хлопчик і кожна п'ята дівчинка, 50% дітей віком до 14 років займаються оплачуваною працею, 73% українських дітей живуть у сім'ях із низьким рівнем доходів. Саме ця категорія дітей є найбільш незахищеною. Загалом, сьогоденна соціалізація дітей проходить в умовах зміни систем цінностей. Це породжує перед суспільством нові виклики щодо виховання дітей, державної опіки. Тобто, сьогодні дітям нагально необхідні соціально-правовий захист і

підтримка [4].

На думку О.М. Полякової ускладнена економічна та соціальна ситуація в Україні, дала поштовх до росту дитячої злочинності. Дітей, які з тих чи інших причин мають конфлікт із законом, держава повинна захищати, а не тільки карати і таким чином, попереджувати дитячу злочинність.

На сьогодні в Україні найбільш проблемні питання у цій сфері є: порушення прав дітей у формі недбалого ставлення до організації їхнього життя та злочинні дії у відношенні до малолітніх, а саме примушування до важкої фізичної праці і торгівля дітьми. Для зменшення порушення прав дітей необхідна централізація зусиль суспільства. У цьому плані законодавство України гарантує цілу низку пільг і допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківської опіки. Разом з тим, на сучасному етапі розвитку Української держави виникло нове явище – як соціальне сирітство. Соціальна сирота – це дитина яка при існуючих батьках живе без батьківської опіки, ними опікуються дідусі і бабусі, у той час коли батьки знаходяться в інших країнах на заробітках.

В 2012 р. відчутні прогалини та недоопрацювання адміністративної реформи, розпочатої у 2010 р. Система захисту прав дитини в Україні залишається не скоординованою. Відповідальність за дітей розділяється між різними міністерствами та відомствами, співпраця між ними є малоефективною. Координуючим органом з формування та забезпечення реалізації державної політики щодо дітей є Міністерство соціальної політики, в якому лише наприкінці 2011 р. розпочав діяльність Департамент захисту прав дитини та усиновлення. З 1 жовтня 2012 р. він переформатований у Департамент сім'ї та дітей.

Вже в березні 2012 р. під час розширеного засідання КМУ Президентом були оприлюднені Соціальні ініціативи, оголошено створення нового інституту в соціальному захисті населення – інституту соціальних дільничних інспекторів. Соціальні дільничні – це принципово новий підхід до розв'язання проблем українських сімей. Їх завдання – запобігання проблемам у сім'ї і захист прав дітей. Соціальна робота має бути орієнтована на профілактику проблем, а не на подолання їх наслідків.

У 2012 р. розпочато процес реорганізації притулків для дітей у центри соціально-психологічної реабілітації. За офіційними даними, станом на 1 січня 2012 року в Україні функціонувало 67 притулків та 51 центр соціально-психологічної реабілітації дітей.

В 2012 р. відбулися зміни у врегулюванні діяльності Міжвідомчої комісії з питань охорони дитинства, було прийнято Постанову № 483 «Про внесення змін до Положення про Міжвідомчу комісію з питань охорони дитинства», якою змінено статус та завдання Міжвідомчої комісії. Зокрема встановлено, що Комісія є тимчасовим консультативним, дорадчим органом, утвореним КМУ з метою підготовки пропозицій щодо реалізації державної політики з питань захисту прав та інтересів дітей. Основними функціями Комісії тепер є сприяння забезпеченню координації дій органів виконавчої влади з питань охорони дитинства; підготовка пропозицій щодо формування і реалізації державної політики з питань захисту прав та інтересів дітей; визначення шляхів, механізмів та способів вирішення проблемних питань, що виникають під час реалізації державної політики у сфері охорони дитинства.

Продовжено реформування кримінальної міліції у справах дітей і є ідеї створення на її базі ювенальної міліції ОВС України. Модель покращення послуг у сфері кримінальної юстиції щодо неповнолітніх, апробується у Івано-Франківську.

2012 р. продемонстрував, що рушією силою у вдосконаленні політики із охорони дитинства та захисту прав дитини в Україні є Уповноважений Президента з прав дитини, хоча його основною функцією є моніторинг ситуації із дотримання прав дитини в Україні, а не реалізація політики. За період діяльності офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини під керівництвом новообраного Уповноваженого, надійшло 221 звернення, з яких понад 60% стосується питань захисту прав дитини. Основними формами реагування є запити до уповноважених органів та надання роз'яснень громадянам. Діяльність Уповноваженого щодо захисту прав дитини знаходиться на початковій стадії і ведеться в неповному обсязі. Враховуючи вищевказане, можна констатувати те, що держава намагається врегулювати та вирішити проблеми, які є не тільки проблемами держави але й суспільства.

В свою чергу аналізуючи дане питання автор намагався знайти шляхи покращення ефективності їх вирішення. Шляхом формулювання наступних рекомендацій автор хоче

звернути увагу на ті напрямки соціальної політики держави щодо підтримки і захисту дітей, які потребують найбільшої уваги і підлягають негайному реформуванню.

1. Забезпечити ефективний перерозподіл функцій після адміністративної реформи серед органів центральної та місцевої влади та координацію дій для повного забезпечення виконання обов'язків держави щодо прав дитини.

2. Відновити роботу Міжвідомчої комісії з питань охорони дитинства. Оновити її склад, включивши до неї представників громадських організацій, що займаються захистом прав дитини в Україні. Проводити регулярні засідання Міжвідомчої комісії з питань охорони дитинства.

3. Розробити механізм включення дітей у процес прийняття рішень із питань, що стосуються охорони дитинства, захисту прав дітей. В тому числі розробити механізм врахування думки дитини у вирішенні питань, що стосуються самих дітей. Уточнюючи даний пункт, автор звертає увагу на саме поняття: *державно-правовий механізм захисту прав дитини* - це система конституційно-правових норм, структура спеціальних державних органів, різноманітних політично-правових, соціально-економічних і соціально-психологічних факторів, специфічних особливостей дитини; форми і методи, способи і засоби здійснення правових норм у відповідності із встановленими процедурами і принципами.

4. Передбачити та забезпечити достатнє фінансування із Державного бюджету на забезпечення дітей-інвалідів та тяжкохворих дітей ліками, медичними препаратами, реабілітаційними послугами, імунопрофілактикою тощо.

5. Провести широку інформаційно-просвітницьку кампанію серед населення України щодо необхідності скасування таємниці усиновлення та включити у програми підтримки для батьків-усиновлювачів питання, пов'язані із таємницею усиновлення

6. Проводити широкі інформаційні кампанії щодо прав дітей, підтримувати роботу Національної «гарячої лінії» з прав дітей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Горбунова О.Г. Запобігання торгівлі людьми: навч.-метод. посіб. / [О.Г. Горбунова, К.Б. Левченко, Л.Л. Савич та ін.]. – Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2001. – 176 с.
2. Колодій А.М. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: підруч. / А.М. Колодій, А.Ю. Олійник. – К.: Правова єдність, 2008. – 288 с.
3. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 30. – ст.142. ;
4. Державна доповідь про становище дітей в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ekmair.ukma.kiev.ua>

АНОТАЦІЯ

Губаль Ю. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЩОДО ПІДТРИМКИ І ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

У даній статті відображені основні аспекти нормативного закріплення та вдосконалення політики держави щодо підтримки і захисту прав дитини, також висвітлюються проблеми, з якими стикається суспільство, які потребують невідкладного вирішення.

Ключові слова: соціальна політика держави, права дитини, забезпечення, захист, закріплення, підтримка.

SUMMARY

Hubal Yu. SOCIAL POLICY TO SUPPORT AND PROTECT CHILDREN'S RIGHTS IN UKRAINE
This article reflects the main aspects of regulatory consolidation and improvement of policy to support and protect children's rights, also highlights the challenges facing society in need of immediate intervention.

Keywords: social policy, children's rights, software protection, strengthening and support.